

Stavasanden

Arge sjøkonger

Visste du at det lå en stor kongsborg på slettene her? Eller at sjøkongen Ferking hadde en gullkalv som han skal ha gravd ned i jorda her like før han døde? Det var også her ute på Stavaslettene at slaget mellom sjøkongene Ferking og Augvald sto, for å avgjøre hvem som skulle ha makten på Karmøy. Vi er på ca. år 600 e.K.r, ifølge sagnet. Kong Augvalds to døtre, som var krigere og falt i slaget sammen med faren, har fått sin egen bauta her ute på slettene; Skjoldmøyane. Det har stått flere kirker her, og på Hop kan vi også finne spor av imponerende naust helt tilbake til romertiden, år 160 e.Kr.

Unike kvaliteter

Ikke mange er klar over at Stavasanden og landskapet rundt er et naturområde med kvaliteter som ville vakt oppsikt langt utover landets grenser om det hadde fått lov å bli liggende slik naturen selv har dannet området fra siste istid og fram til våre dager. Men inngrep i form av steindumping og fjerning av sand i store mengder, har dessverre redusert dette fantastiske landskapets kulturhistoriske verdi. Stavasanden er restene av en sandslette som opprinnelig strakte seg flere hundre meter innover land. Fram til 1950/60-tallet var dette levende og godt jordbruksland på grunn av det svært så grøderike jordsmonnet. I dag er mesteparten av Stavasletten borte.

Noe av sanden ble brukt som dekkmasse til gassledningstrasèen mellom Kvalavåg og Håvik, og store deler av det gjenværende området er nå regulert for idretts- eller boligformål. Da det ble bygd kaianlegg på Ferkingstad, ble overskuddsmassene dumpet på Stavasanden. Der ligger de ennå...

Stranden er absolutt verd et besøk - sommer som vinter der den ligger like nord for Ferkingstad havn. Strandområdet har også innslag av forrevne fjell og mykt formede svaberg, og like nord for bergnabbene ligger sanden i Bådsvika med Nedre Liknes som nærmeste nabo i baklandet.

Sanden vandrer

Stavasanden er i privat eie, men omfattes av allemannsretten, som tillater fri ferdsel. Alle brukere bes imidlertid om å ta hensyn til Karmøy-strendenes sårbarhet med hensyn til sandflukt. Blir strandplanter, marehalm og strandrug kjørt eller tråkket ned, kan sanden bli et stort problem langt innover land - eller den kan bli ført bort med bølgene. Derfor er all motorisert ferdsel forbudt i nærheten av sanddynene og stranden.

Adkomst:

Ta til høyre etter ca. 10 kms kjøring langs hovedvegen sør for Åkrehamn på Karmøy. Følg skiltet "Ferkingstad havn", og kjør inn til høyre og opp på parkeringsplassen på plataet når du nærmer deg Stavasanden, noen få hundre meter fra hovedvegen. Ferkingstad havn ligger litt lenger mot sørvest.

av Heidi E. Lindaas

Referanser:

Lundberg, Anders 1997. Sandstrendene på Vest-Karmøy. Ei gåve frå breen, havet og vinden. Nord-Rogaland og Sunnhordland Friluftsråd.

Lundberg, Anders 1998. Stavasanden - det tapte paradiset? S. 422-425 i Karmøys flora. Biologisk mangfald i eit kystlandskap. Fagbokforlaget, Bergen.